

Lukuohjauksen toteutus

Lukuohjaustilanteen alussa luodaan tunnelma ja ilmapiiri yhdessä tekemiselle. Jo suunnitteluvaiheessa on määritelty aika, joka ohjaustilanteen toteuttamiseen varataan. On tärkeää, että ohjaustilanteessa ei ole kiireen tuntua. Tavoitteena on mahdollistaa luottamuksellisen ja turvallisen ilmapiirin syntyminen. Se voi toteutua silloin, kun jokainen kokee, että hänen mielipiteitään arvostetaan ja niiden esille tuomiseen annetaan aikaa. Kaikilla osallistujilla ei heti ole halua tai rohkeutta ilmaista omia ajatuksia. Rauhallisesti edeten rohkeus voi kuitenkin kasvaa.

Ohjaustilanteessa voidaan käyttää yhtä tai useampaa menetelmää. Ne on huolellisesti valittu suunnitteluvaiheessa ryhmän mielenkiintojen selvittämisen pohjalta. Ohjaustilanteen alussa ja aina menetelmän vaihtuessa on hyvä kertoa vaihe vaiheelta, kuinka edetään. Sanallisen selostuksen ja ohjeistuksen lisäksi kannattaa ohjeet jakaa myös kirjallisesti ja kuvien avulla. Sen voi toteuttaa esimerkiksi muutaman PowerPoint-dian tai osallistujille jaettavan ohjeistuksen avulla. Erilaisia menetelmiä rytmittämällä voi luoda vaihtelevan lukuohjaustilanteen, jossa osallistujien mielenkiinto ja motivaatio pysyvät yllä koko ohjaustilanteen ajan.

Lukuohjauksen aikana tärkeimpiä asioita on vuorovaikutus osallistujien kanssa. Aktiivinen läsnäolo ja kyky lukea tilannetta vaikuttavat lukuohjaustilanteen etenemiseen. Aina, kun se on mahdollista, ohjaajan kannattaa itsekin osallistua harjoitteiden tekemiseen. Osallistumalla välittää viestin siitä, että on innostunut asiasta ja menetelmästä. Ohjaajan innostus voi tarttua osallistujiin. Eikä haittaa, vaikka ohjaajan ja ohjattavien roolit sekoittuvat.

Ohjaajalta edellytetään myös aktiivisen kuuntelemisen taitoa. Ryhmää kuuntelemalla ja havainnoimalla huomaa, milloin kannattaa joustaa alkuperäisestä ohjaustilanteen suunnitelmasta. Tarvitaanko esimerkiksi lisäohjeita tai kannustusta vai pitäisikö rytmitystä muuttaa?

Joustavuus on keskeistä lukuohjauksen toteutuksessa. Aina ei kaikki mene suunnitelmien mukaan eikä "epäonnistuminen" useinkaan johdu ohjaajasta. Moni asia, esimerkiksi ohjattavien tunne- tai vireystila tai jokin ulkoinen tekijä, voivat vaikuttaa tilanteen kulkuun. Ohjaustilanteessa joutuu joskus sietämään myös pettymyksen tunteita. Nekin kuuluvat asiaan ja niistä voi oppia. Ei siis kannata lannistua! Pieleen menneistä kokemuksista voi oppia ja niitä kannattaa rauhassa tutkia. Seuraavalla kerralla sujuu paremmin.

Silti ohjaustilanteen huolellinen suunnittelu on tärkeää. Suunnitelman mukauttaminen on helpompaa, kun on ollut olemassa suunnitelma, jota voi mukauttaa ohjauksen aikana. Mukautettu suunnitelma voi lopulta osoittautua siinä tilanteessa parhaaksi mahdolliseksi toteutukseksi. Ohjaustilanteessa tärkeintä on ohjattavien toimijuuden vahvistuminen ja yhdessä tekeminen sekä se, että osallistujat saavat ohjauksesta jotakin itselleen hyödyllistä ja arvokasta. Joskus se voi olla ihan muuta kuin se, mitä ohjaaja oli suunnitellut. Ohjaustilanteen aikainen jatkuva itsereflektio ja kyky mukautua ovat avaimia kohti onnistunutta ohjausta.